

Культурно-політичний місячник для
українців у Чеській Республіці
POROHY Kulturně-politický měsíčník pro Ukrajince v České republice

№ 12/2018–2019, рік XXVI–XXVII
č. 12/2018–2019, ročník XXVI–XXVII
www.ukrajinci.cz

пороги

Крим – це
Україна
Krym je
Ukrajina

ЧЕКАЛИ 333 РОКИ:

МАЄМО ПОМІСНУ ЦЕРКВУ!

Вселенський патріархат фактично визнав: гетьман Іван Мазепа – не розкольник. У 1686 році відбулося захоплення Української церкви Московією. Зараз можна сказати з висоти прожитого: це була частина гібридної війни з асиміляції України в рамках Московії. А визнання для нас – це справжня духовна перемога (Юрій Бутусов).

А також у номері: хроніка громади: допомога на Схід України; дипломата Максима Славинського СМЕРШ заарештував у Празі за... українську мову; український пластун, чеський та американський скаут Мирослав Григоріів; як обирати?; бандерівці й Чеський Малин: як було насправді?; якої підлості чекати від Росії по виборах; нові залізничні сполучення; зміни до чеського «Режиму Україна»; зростання квот; нові книги; Микола Гоголь та Чехія.

День Злуки у Празі: біля сотні учасників

«Живий ланцюг» на Карловому мості.

На вулицях чеської столиці українська громада провела масову акцію, присвячену до Дня Соборності. Збір був оголошений 20 січня на 13:45 на Кржіжовницькій площі. Люди з українськими прапорами й іншою символікою долучилися до символічної акції єднання всіх чеських українців та друзів України – вони взяли за руки та утворили живий ланцюг єдності на Карловому мості. Акція відбулася на знак солідарності з Україною, де щороку символічно єднають живим ланцюгом Правобережну та Лівобережну Україну на мості Патона в Києві. Так місцеві українці долучилися до святкування проголошення незалежності УНР – IV Універсалу Центральної Ради, а також 100-річчя проголо-

шення Акта Злуки УНР та ЗУНР, яке відбулося 22 січня 1919 року на Софійській площі в Києві. Понад сотня учасників розгорнула українські та кримськотатарські прапори на Карловому мості через річку Влтава. Чимало людей прийшло разом із дітьми. Всі утворили «живий ланцюг», який розтягнувся у центрі мосту. Деякі з активістів тримали прапор України 30 метрів завдовжки та символічні плакати «Україна єдина».

День Злуки відзначили в Празі й іншими акціями. Так, історик та керівник академічних програм Центру визвольного руху України Володимир Бірчак прочитав лекцію у дискусійному клубі Посольства України. «100 років тому було закладено по-

чатки перших державотворчих ініціатив, повністю реалізувати які вдалося лише зараз: маємо самостійну державу, сильне військо, автокефальну церкву. Основною причиною поразки новоствореної української держави сто років тому був її одвічний ворог – північно-східний сусід, – розповів лектор. – Сучасну російсько-українську війну на Донбасі називають гібридною. Пострадянська «демократична» Росія насправді не вигадала майже нічого нового, хіба що пристосувала методи попередників до нових реалій». Історик проаналізував гібридну війну 100-річної давності, порівняв з війною сучасною та пояснив, як, незважаючи на все, 100 років тому формувалася УНР і яких помилок минулого вдалося уникнути Україні сучасній. Також дещо раніше, 13 грудня, в дискусійному клубі говорили про декомунізацію в Україні безпосередньо з головою Українського інституту національної пам'яті Володимиром В'ятровичем. Після прийняття пакету декомунізаційних законів в Україні змінилося дуже багато: було перейменовано понад 50 тисяч вулиць і площ, близько 1000 населених пунктів. Одних тільки пам'яток Леніну демонтовано більше 1500. Адже саме російські більшовики сто років тому пішли війною на УНР й унеможливили її подальше існування й розвиток на довгі десятиліття. У цьому вони були спільні навіть зі своїми антагоністами-денікінцями, які прагнули відновлення Російської імперії і також не визнавали за українцями права на самостійну державу.

Вл. інф.

Чехія оздоровила дітей із прифронтових міст

Східноукраїнські діти за підтримки Чехії відпочивають влітку в Карпатах.

Триває співпраця української громадської організації «Ініціатива Е+» та Посольства Чеської Республіки в Україні. У звітному за 2018 відеоролику йдеться про атмосферу доброти, завзяття та любові, яка живе в цьому спільному проєкті. Адже завдяки підтримці з Чехії у літніх таборих у минулому році відпочило 249 дітей, чия життя війна розділила на «до» та «після». 158 дітей шкільно-Луганського, Попаснянського районів, прифронтових Бахмута, Костянтинівки, Торецька, Маріїнки, Новгородського, 71 дитина загиблих та поранених захисників і 20 талановитих кримськотатарських дітей з окупованого Криму побували у Карпатах, здійснили поїздки західноукраїнськими містами та навколишніми визначними містами, як от Говерла чи Буковель. Зміни від 13 до 16 днів, п'ятиразове харчування, гарні локації та так насичена програма, що діти навіть забували дзвонити додому. Для

багатьох учасників табору це був перший подібний відпочинок. Вибір дітей здійснювався партнерськими організаціями у співпраці зі школами та волонтерськими об'єднаннями. Акцент робився, зокрема, на психологічній та соціальній потребі. Оздоровчі табори були реалізовані завдяки коштам і гуманітарній допомозі Чеської Республіки та активним зусиллям волонтерів з організацій «Пласт» та «Ініціатива Е+». Реалізації таборів своєю роботою також посприяли керівники окремих табірних ареалів і Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України. Підтримка Чехією подібних проєктів триватиме і у цьому році. Загалом на подібні гуманітарні проєкти, освіту, розвиток громадянського суспільства в Україні Чехія витратила біля 8 мільйонів євро з 2014 року.

Вл. інф.

Нові надбання архіву Олега Павліва

Нові надбання бібліотеки Олега Павліва.

Опісля віднайденого Таємного архіву української еміграції в Чехословаччині і Франції, вістка про що облетіла діаспору у США і Канаді, звітди почали надсилати для фондів бібліотеки Олега Павліва з метою подальшого збереження та науково-дослідної популяризації й інші культурні надбання української еміграції.

Зокрема, українська діаспора із США та Канади надіслала в подарунок періодичні видання ЗУНР 1919 року та платівки українських капел і хорів в США 1960-1970 років. Серед декількох десятків українських періодичних видань часів державотворення УНР і ЗУНР в 1918-1921 роках прийшли такі періодичні видання, як: радикальний політичний часопис «Народ», газета «Свобода», часопис для українського стрілецтва «Стрілець», газета «Републіка», газета «Нове Життя» і газета органу повітового комісаріату «Стрийський вісник», які видавалися у 1919 році. Найціннішим серед вищезазначених часописів є 91 число газети «Републіка» зі зверненням до громадян ЗУНР президента ЗУНР д-ра Євгена Петрушевича і членів парламенту ЗУНР. Цей, як і інші вищезазначені часописи,

несуть в собі не тільки науково-дослідну, але історичну для України цінність, оскільки відображають в собі хроніку державотворення першої Української Республіки.

Серед українських екзилів післявоєнних платівок є цікавий альбом «Українські колядки» Капели бандуристок Співки української молоді Америки (м. Детройт (США)) 1967 року видання, видану з нагоди 10-ї річниці існування Капели. На обкладинці зображений знімок Капели. Також гарною є платівка «Колядки і щедрівки» Українського хору «Дніпро» (м. Клівленд (США)) 1970 року видання, видану також з нагоди 15-ї річниці існування хору. Тут на обкладинці зображена ікона із Трушевич середини XVI ст. «Різдво Христове». Як зазначає Олег Павлів, у збереженні та популяризації культурних надбань України він бере приклад з професора Миколи Мушинки. «Він не просто намагається віднайти у фондах чеських національних архівів і бібліотек культурні надбання України з метою їх подальшого наукового дослідження, але передусім прикладає всіх зусиль, щоб ці надбання віднайти, отримати у власність і повернути туди, де їх справжнє

історично корінне місце – в Україні, щоб дослідники з України не були змушені долати тисячі кілометрів через кордони, але вивчали культурні надбання на Батьківщині. Я так само цього прагну», – каже Павлів.

В листопаді цього року письменника і перекладача Олега Павліва було нагороджено окремою відзнакою Премії ім. Волинців-Швабінських при Фондації Українського Вільного Університету (м. Нью-Йорк, США) за вдалих переклад з чеської на українську мову книги «Погром проти українців в Польщі» («Лілія», 2017). Про нагороду представника української діаспори в Чехії писали в газетах української діаспори в США та Канаді. Олег Павлів висловлює правдиві слова подяки за підтримку голові УІЧР пану Віктору Райчинцю, а також Фондації УВУ за те, що вона належним чином оцінила його заслуги. Окрему подяку Олег Павлів висловлює теж уже покійному пану Теодору Волинцяку.

Вл. інф.

Північноморавська «Харита» відвезла «Миколая» на Схід України

Наприкінці 2018 року фонд «Харита ЧР» у рамках проекту «Заочне усиновлення» влаштував вже другу «Миколайську роздачу подарунків» дітям, які проживають у зонах бойових дій на сході України. Подарунки, правда, замість на Миколая 19 грудня приїхали аж 20-21 грудня. Дводенна затримка виникла через тривалу процедуру на словацько-українському кордоні, а також через пошкодження автомобілів під час довгої подорожі в морозі і поганими дорогами. Але це не вплинуло на радість дітей. Вони могли хоча б на хвилину забути про постріли із кулеметів, гранатометів або важкої зброї, які з настанням темряви звучать навколо них майже безперестанку.

Завдяки чеським донорам вдалося вручити подарунки всім 80-ти дітям з бази даних, яка була опублікована на сайті Харити. 43 подарунки були готовими і упакованими у Чехії, а решта придбана у Києві за кошти, виручені під час збірки. Також були створені додаткові пакети для дітей із зони бойових дій, які не були в базі даних. Не забули про хлопчиків й дівчаток у дитячих будинках в Овручі, у Київській області та у Маріуполі. Загалом благодійники передали подарунки для понад двох сотень дітей, допомогли старшим людям придбати засоби гігієни, а одній багатодітній родині – встановити вхідні двері. Подарунки виїхали з Остравсько-Опав-

ської єпархії в суботу 15 грудня. Двоє волонтерів, Войта і Станда, завантажили автомобіль і вирушили у дорогу. Кілька разів їх завертали назад на кордоні, та, зрештою, впустили в Україну. В Києві разом з Веронією, керівником Центру гуманітарної допомоги та розвитку, всі подарунки та інша матеріальна допомога досортовані та перевантажені у два автомобілі Міжнародної спілки волонтерів України, оскільки проїжджати блокпости на автомобілях із закордонними номерними знаками не можна. В Маріуполі пройшли ділові зустрічі, і звідти група попрямувала далі на північ уздовж лінії фронту до Світлодарська. Тут чехи зустрілися із військовими партнерами – CIMIC, без яких у зоні ООС неможливо пересуватися. Все повинно було відбуватися із дотриманням певних заходів безпеки – не світити фарами з настанням темряви, не залишатися довго в одному місці, не перебувати серед натовпу. Ось так Святий Миколай прийшов до дітей у Світлодарську, до села Луганське та до Воздвиженки.

Дітки із радістю отримували ляльки, коляски, машинки, літачки, телефонні кришки, телефони, санки, ковзани, планшети, фотокамери, ноутбуки, матеріали для малювання, взуття, національний одяг, тапочки, м'які іграшки, книжки та інші маленькі чи великі радості – все, що вони замовляли у Свя-

Дитина отримує подарунок від Миколая і навіть не зважає на вибухи.

того Миколая. Ці дітки навіть не зважають на віддалені вибухи та постріли – частково через радість від подарунків, частково через те, що просто «звикли» до близькості війни. У Слов'янську чехи вручили решту допомоги і вирушили назад, на Захід. Дорогою заглянули у село Григорівка (Грігореука) в Молдові, де працюють проекти чеської Харити. Далі на Закарпатті, у отця Івана з Новоселиці неподалік Тячева, відзначили Щедрий Вечір за старим стилем. Роздача пакунків від Миколая у 2018 році – це продовження попередньої акції Харити у 2017 році. Тоді вдалося зібрати 70 000 крон і спакувати подарунки для 60 дітей із зони бойових дій. Цього року щедрість чеських донорів зросла до 156 156 чеських крон. Цього вистачило для понад 200 дітей, розповіли у Центрі гуманітарної допомоги та співробітництва у розвитку Харити ЧР.

Мирослав Годечек

Мушинка передав Україні листи О. Олеса

Микола Мушинка передає Україні листи Олександра Олеса.

В Інституті літератури імені Тараса Шевченка НАН України сталася чергова знаменна подія. 6 грудня 2018 року відомий словацький вчений-україніст Микола Мушинка передав у дар відділу рукописних фондів та текстології Інституту надзвичайно цінні архівні матеріали: листи, листівки та оригінали фотографій відомого українського письмен-

ника Олександра Олеса (1878–1944). В останні роки вимушеної еміграції Олександр Олесю тісно приятелював з родиною Бориса та Ніни Левитських, часто зустрічався з ними, відпочивав у товаристві українських емігрантів Праги. Борис Левитський в Українському високому педагогічному інституті (Прага) 1928 року здобув музичну освіту. Працював інженером у Празі, але водночас і співав та грав на піаніно. Саме музична діяльність Б. Левитського поєднала його тісною та довголітньою дружбою з Олександром Олесем: він був автором опер «Солом'яний бичок», «Івасик-Телесик» та багатьох пісень на слова геніального українського лірика. Ніна Левитська була скульпторкою, і у Празі від 1923 року навчалась в Українській студії пластичного мистецтва, в Педагогічному інституті та Карловому університеті. Ніна Левитська в готовила бюст Олександра Олеса, а по його смерті зняла з поета посмертні

маски з рук та обличчя, які зберігаються в Музеї української культури у словацькому місті Свидник.

Наприкінці 1960-их років Ніна Левитська передала листи Олександра Олеса на зберігання Миколі Мушинці, якого вважала за відсутності власних дітей своїм прийомним сином. Нині Микола Мушинка – голова Асоціації українців у Словаччині (від 1990) й іноземний член Національної Академії наук України (від 1997). Усі листи Олеса до родини Левитських пан Мушинка дбайливо зберіг, а нещодавно передав їх в Україну задля поповнення особового фонду О.Олеса, який надійшов у 1994 році також із Праги. Сам дослідник на церемонії передачі архівних матеріалів згадав про те, що після подій два роки тому на Олшанському цвинтарі прах О.Олеса та його дружини Віри Антонівни повернувся до рідної землі.

Н. Лисенко

Різдвяні подарунки, книги і проектори для дітей Сходу

Авдіївські дітки «Чебурашки» поза війною дитинства не бачили. Полтавський священик о. Федір – для них наче Святий Миколай, який привіз подарунки з далекої Чехії.

Активно провела різдвяно-новорічні свята й Українська Європейська Перспектива, основна діяльність якої нині зосереджена на зборі та відсиланні різноманітної допомоги воїнам на фронт та цивільним особам у прифронтових містах. Лідери УЄП Галина Андрейців та Володимир Теленько у грудні особисто відвідали тих, кому за допомогою благо-

дійників надають підтримку. Завдяки співпраці з волонтерами «Полтавського Батальйону Небайдужих», Владикою Федором із Свято-Успенського собору ПЦУ у Полтаві, активістом Олексієм Кобом долучились до допомоги військовим підрозділам та дитсадку «Чебурашка» в Авдіївці. Тут знаходяться дітки, які народились і виростили вже під час війни на сході України. Дитинство поза війною ці малюки не бачили. У садочку 64 дитини, вони граються, малюють, сплять під звуки обстрілів. «Саме для цих крихіток ми купили 64 пакунки із сімейними іграми, які дітки заберуть додому. Також придбали різні ігри для творчості та розвитку у садочок, щоб їм було чим бавитись. Загалом передали близько 100 подарунків на суму 7500 гривень», – розповіла Галина Андрейців. Також на зібрані у Чехії кошти вдалося придбати проектор вартістю 2,5 тисячі гривень у цей садочок – щоб могли вчитись і мультики дивитись. Крім того, на Донбас було відправлено чотири посилки з українськими книжками. Отримали їх, зокрема, у Костянтинівці Донецької

області: 28 книжок отримала бібліотека громадської ініціативи «Друзі». Ще один проектор та подарунки передали у Сіверськодонецьку у центр дітей особливостями розвитку «Діти райдуги». Тут перебуває 40 дітей з аутизмом і ДЦП. «Відправили кожній дитині пакунки, коржик, набори для творчості і розвитку дитини, канцтовари: зошити, ручки, лінійки, кольоровий папір, альбоми для малювання, кольорові олівці, фарби, крейди, пластилін, тощо. Також, шампуні, гелі та мила. Всього, разом із поштовними витратами вийшло 5800 гривень. Кошти на це зібрали під час останніх акцій «Празького Майдану» (5 тисяч крон)», – додала пані Андрейців. Також не забули придбати 30 солодких подарунків для дітей загиблих військових, які роздали у Харкові на Миколая 19 грудня. «Цього року не лише я отримала чудовий подарунок, але і 177 дітям зі сходу України на Миколая розсвітається від радості і щастя очі. Дякуємо нашим чеським і українським друзям за довіру, підтримку за те, що не байдужі», – зазначила пані Галина.

Вл. інф.

Отцю Сливоцькому – 50! Щирі вітання!

Архієпископського вікарія Святокліментської празької греко-католицької парафії отця Василя Сливоцького найчастіше можна зустріти у Кафедральному храмі Святого Климента. Саме тут він понад два десятиліття тому був висвячений на священика. Це взагалі було перше висвячення у історії Апостольського екзархату. Нещодавно отцю Василю, якого знає велика кількість празьких українців різного віросповідання, виповнилося 50 років. Отець Василь – одружений, із дружиною Наталкою має трьох синів – Сашка, Івана та Михайла.

Отець Василь Сливоцький походить з Івано-Франківщини. В Україні, у 90-х роках минулого століття, він навчався у духовній семінарії, а згодом – на празькому Католицькому факультеті теології Карлового університету. Навчання було нелегким і випробувань було чимало: як згадає нині, «студіювати нас починало десятеро, а закінчило лише четверо».

Тоді, всередині 90-х, греко-католицька церква ще не мала практично жодних структур у Чехії. Після висвячення отця Василя служив до 2003 року у Чеських Будейовицях, а також Страконіцях,

Каплиці, Сезимові Усті й Бенешові над Черноу. В Празі отець Василь служить вже понад півтора десятиліття. За цей час у країні з'явилася мережа парафій, і віруючі мають можливість сходитися на богослужіння практично у кожному більшому чи середньому місті. «Наші храми для українських віруючих – щось як домівка. Коли вони приходять до нас, це їм нагадує місце, звідки вони походять. Треба додати, що у парафії Святого Климента служать також і чеські священики, ходять віруючі й інших національностей. Тому ми служимо різними мовами. Коли ми мали духовну зустріч у Гейниціях, нас зійшлося 30 священиків. І це дає нам дає відчуття того, що ми не самі і нас є чимало», – розповідає отець Василь.

Отець Василь, утім, добре пам'ятає про своє українське коріння, про свою українську громаду, якій завжди допомагає. Він найчастіше проводить панахиди за полеглими за Україну героями на Олшанському кладовищі, бере участь у різних заходах громади, духовно підтримуючи й благословляючи учасників, добрим і світлим словом розповідає про українців перед чеською аудиторією.

Отець Василь Сливоцький.

пор

ГЕТЬ ВІД МОСКВИ: БІЛОЇ, ЧЕРВОНОЇ, ВСЯКОЇ...

«Протягом року я не отримував зарплати від петлюрівського уряду. Тому ліквідував свою місію», – згадував перший український дипломат у Празі

ТЕКСТ: Ярослав ФАЙЗУЛІН

100 років тому Україна встановила дипломатичні відносини з Чехією. «Головним моїм обов'язком було здобути визнання у чехословацького уряду Української Народної Республіки і Директорії як її верхньої влади. Я повинен був добитися допомоги зброєю для петлюрівської армії. Укласти економічні договори, підготувати політичні умови, спрямовані проти радянської Росії або іншої країни, що вела боротьбу з Україною або Чехословаччиною», – згадував 1945 року колишній голова Надзвичайної дипломатичної місії УНР у Празі Максим Славинський.

Максим Славинський

Чехословаччина проголосила незалежність наприкінці жовтня 1918-го – після розпаду Австро-Угорської імперії. На початку 1919 року прем'єр-міністр тодішнього українського уряду Володимир Чехівський доручає громадському і полі-

тичному діячеві Максиму Славинському встановити дипломатичні зв'язки з країною. Той особисто знає президента Чехословаччини Томаша Масарика. Вони познайомились 1911-го в Петербурзі. Професор Празького університету приїжджав до російської столиці з лекціями. Славинський тоді працював редактором місцевих видань і в його квартирі Томаш Масарик зустрічався з українськими письменниками Петром Стебницьким і Олександром Лотоцьким.

Чехи розчарували...

Із Києва до Праги місія вирушає 19 січня 1919 року. На дорогу витрачають два тижні. Томаша Масарика про прибуття місії попереджає посол УНР у Відні Вячеслав Липинський. Крім Славинського, до неї входять представник уряду ЗУНР Айталь Вітошинський, викладач Чернівецького університету Степан Сміль-Стоцький, аташе місії і журналіст Іпполіт Бочковський, літератор Василь Королів із дружиною Наталеною, яка стає друкаркою місії. Перші зустрічі з керівництвом Чехословаччини розчарували київських посланців. Їм дали зрозуміти, що орієнтуються на країни Антанти. Ті політику відносно Східної Європи базують на відновленні «єдиної Росії» та «великої Польщі». Масарик у розмові зі Славинським зауважує, що готовий підтримувати УНР де-факто, але де-юре – тільки після визнання Антантаю.

«Я звернув свою увагу на допомогу численним військовополоненим, біженцям і особливо дітям, яких вислав сюди з Галичини уряд колишньої Австрійської імперії, – розповідав після арешту 1945-го радянським слідчим Максим Славинський. – Одночасно почав працювати над організацією українського комітету, який у випадку ліквідації місії, яку я передбачав, міг би перейняти на себе згадану опіку».

З'їзд українських дипломатів, які працювали в Європі. Максим Славинський стоїть шостий справа. Відень, серпень 1919-го.

Пробували переконати

Першочерговим завданням для дипломатичної місії УНР у Празі стає інформування про історію, культуру, державність та національно-визвольну боротьбу українців. Разом з українсько-чеським кооперативом «Час» започатковують серію брошур «Пізнайте Україну». Випускають 41 книжку. «Намагались донести жителям Чехословаччини, що Україна має право на самостійне існування, – пояснював пізніше дипломат. – Така пропаганда була потрібна. Тому що більшість населення вважало, що Росія і Україна – одне і те ж. Я розмовляв із президентом Масариком, міністром закордонних справ Бенешем та іншими, котрі в делікатній формі говорили, що Антанта не зацікавлена у створенні Української держави».

«Українці прийшли і перемогли. Ми мало про них знали і тяжко кривдили, коли несвідомо і без інформації з'єднували їх проти волі в одне ціле з народом московським, – пише диригент чеського хору «Глагол» Ярослав Кржічка у празькій газеті в травні 1919-го. – Саме наше бажання «великої і неподільної Росії» є слабим аргументом проти природи цілого українського народу. Для нього

самостійність є всім, як була колись і нам».

Тоді до Праги прибуває Українська республіканська капела під проводом диригента Олександра Кошиця. Вона створена з ініціативи голови Директорії та головного отамана військ УНР Симона Петлюри. З Чехії розпочинає європейське турне. Перший же виступ має шалений успіх. «Їх було 80 осіб, і нам довелося організувати для них гідні умови. Домовитись про виступи. Співаки знайомили Чехословаччину з українськими піснями і народною творчістю. Скарпили надіслала Директорія з пропагандистськими цілями», – згадував Максим Славинський. Чехословацькі експерти і преса не шкодують для українців компліментів. Професор Празького університету Зденек Неєдлі стверджує: «Хто полюбив співи Української капели, не може не полюбити України всією душею».

Допоможемо, та не в боротьбі з Росією...

Завдяки Максиму Славинському укладають торгову угоду між Чехословаччиною і Західно-Українською Народною Республікою на постачання галицької нафти і нафтопродуктів. Вивозять кілька ешелонів. Та через війну між ЗУНР і Польщею договір перестають виконувати. «У 1920 році мені вдалося дістати через Червоний Хрест для петлюрівської армії три вагони медикаментів і два вагони білизни для госпіталів, – розповідав він на допиті 16 серпня 1945-го. – Все відправили до Вінниці. На той час це була велика кількість ліків. Про зброю не вдалося домовитися. По-перше, Масарик заявив, що він не вважає зручним продавати нам зброю для війни з Росією. А по-друге – у них її немає».

Українська дипломатична місія в Празі допомагає емігрантам-українцям із роботою та навчанням. Надає матеріальну підтримку. Організують наради голів дипломатичних місій УНР. Одна з таких проходить 8-14 серпня 1919 року в Карлсбаді – тепер Карлові Вари. Її відвідують голови українських представництв в Англії, Австрії, Бельгії та Голландії, Данії, Італії, Німеччині, Угорщині, Скандинавських країнах та Фінляндії. Обговорюють внутрішнє і зовнішнє становище УНР і домовляються про тіснішу співпрацю. Наступного року збираються у Відні. Через важке становище дипломат Олександр Шульгин пропонує ліквідувати дипмісії в Греції, Данії та Голландії. Відстоює представництва у Чехословаччині, Болгарії, Туреччині та Угорщині.

На початку 1923-го міністр закордонних справ Чехословаччини Едуард Бенеш заявляє Максиму Славинському, що його уряд встановив дипломатичні відносини з Радянським Союзом. Тому українську місію мають ліквідувати. Президент

Томаш Масарик запевняє про подальшу підтримку українських політичних емігрантів. Уряд виділяє на потреби Українського громадського комітету близько 1 млн чехословацьких крон щороку. На них організують Українську господарську академію в Подебрадах, Педагогічний інститут у Празі, Модржанську гімназію та українські школи. До Чехословаччини перебираються тисячі українців з інших країн.

«З урядом УНР питання про закриття місії я не узгоджував. Частина архіву знищив, а решту надіслав поштою на адресу Андрія Лівницького (український громадсько-політичний діяч, президент УНР в екзилі у 1926-1954 роках). Одержав відповідь, що він отримав матеріали. Жодних нарікань не було, – згадував пізніше Максим Славинський. – До цього хочу додати, що протягом року я не отримував зарплати від петлюрівського уряду. Тому ліквідував свою місію».

255 поховань представників української військово-політичної еміграції в Чехії має на обліку Український інститут національної пам'яті. На Олшанському кладовищі в Празі покояться міністр УНР Григорій Сидоренко, державний писар УНР Іван Мірний, педагог Софія Русова, організатор кооперативного руху в Україні Сергій Бородаєвський, драматург і педагог Спиридон Черкасенко, полковник Армії УНР Юрій Добриловський.

Вважають першим коханням Лесі Українки

«Геть від Москви, від всякої Москви – червоної і білої. Подалі від режиму – царського, більшовицького і демократичного, від всякої імперської єдності – зовнішньої і внутрішньої, геть від Москви взагалі, – каже Максим Славинський під час доповіді «Національно-державна проблема в СРСР». Виголосив її в залі Географічного товариства в Парижі 17 травня 1937 року. Там відбувалося засідання Комітету дружби народів Кавказу, Туркестану й України. – Терор є невід'ємною приналежністю радянського режиму. Національні жертви незчисленні, без перебільшення – мільйони».

Максим Славинський народився 24 серпня 1868-го у містечку Ставище – тепер райцентр на Київщині. Закінчив юридичний та історико-філологічний факультети Київського університету. Жив у Катеринославі – нині Дніпро, редагував газету «Придніпровський край». Львівська друкарня Товариства ім. Тараса Шевченка 1892-го видає «Книгу пісень» Генріха Гейне, яку переклали Максим Славинський і Леся Українка. Автори вперше вживають в українській літературній мові слова «завжди», «промін», «палац» і «прийдешність». Дослідники вважають Славинського першим коханням письменниці. Дипломат Олександр

76-річного Славинського затримали радянські розвідники у Празі 1945-го за українську мову. «Контрреволюціонера» відвезли до київської Лук'янівської в'язниці, де він помер. Фото з кримінальної справи

Шульгин згадував: «То був зворушливий роман із великою українською поетесою. В її душі він лишив глибокий слід». До «пана Максима» звернуті слова: «Милый мій! Ти для мене зруйнований храм». З 1898-го в Петербурзі працює в газетах. Перекладає і видає російською «Кобзар» Тараса Шевченка і двотомний довідник «Украинский народ в его прошлом и настоящем». 1918 року стає радником міністра закордонних справ, представником Української держави на Кубані та очолює комісію на переговорах із більшовицькою Росією. Згодом очолює міністерство праці.

Арешт за... українську мову

Після розпуску дипломатичного представництва у Празі 1923-го викладає історію в Українській господарській академії в Подебрадах та Українському високому педагогічному інституті у Празі. Живе на кошти від перекладів класиків західноєвропейської літератури українською. Його дружина – на 11 років молодша Марія Сосчина – викладає французьку мову в Подебрадах та англійську в Українському вільному університеті в Празі.

Під час Другої світової війни Славинський продовжує жити у Празі. 27 травня 1945 року його арештовує СМЕРШ (від складноскороченого гасла «Смерть шпигунам!») – відділ контррозвідки, що діяв із квітня 1943 року до березня 1946-го) 4-ї гвардійської танкової армії. Він підходить до групи радянських солдатів, що розмовляють українською. На це звертають увагу розвідники. Після допитів Максима Славинського доправляють до Києва. Там помирає в Лук'янівській в'язниці 23 листопада 1945-го. Місце поховання невідоме. Дружина померла у Празі 1958 року. На її могилі на Олшанському кладовищі поставили символічний пам'ятник чоловіку.

Автор є кандидатом історичних наук, працює в Українському інституті національної пам'яті

Мирослав Григорієв ілюстрував чимало чеських міжвоєнних дитячих книг.

Малював і на українські теми – гололевого «Пацюка» намалював олійними фарбами на полотні.

До кінця життя допомагав постраждалим та поневоленим: українцям, євреям та північноамериканським індіанцям.

рики. Також вів перемовини із американськими властями, щоб вони якнайшвидше залагодили їхні імміграційні запити. Проте вся процедура тривала дуже довго, на офіційну відповідь очікували майже два роки. Деякі абсурдні явища всього процесу Мирослав описав у березні 1947 року у листі батькові з Мюнхена, де він, напевно, перебував із метою оформлення подальших документів у американському консульстві: «Дорогий тату, як і в загальних фразах розповідала тобі мама, ми повернулися з комедії в консульстві... Трохи прикро можна сказати, що колишні гестапівці, фашисти і есесівці з фальшивими документами їдуть до Америки, а тут, у Німеччині, залишаться демократи, які боролися проти Німеччини. Це одна із помилок Америки в Європі, за що вона дорого заплатить». Влітку 1947 року вони, нарешті, отримали від американського уряду в'їзні візи до США. Після закінчення всіх формальностей Мирослав міг і з сім'єю остаточно залишити табір біженців, і на

початку листопада випливи з Бремену до Нью-Йорка. Мати Мирослава Ганна відправилася до Никифора до США ще навесні, і, нарешті, вся родина зійшлася за «великою калюжею».

На новій Батьківщині
Вони прибули до Нью-Йорку 20 листопада 1947 року і оселилися тут. «В новій країні було важко пристосуватися моїм батькам. Їм було близько сорока, вони не говорили добре англійською мовою, але врешті-решт їм це вдалося – працювали в різних професіях, економили гроші, і крокували крок за кроком американською суспільною драбиною. На жаль, мама не змогла тут стати лікаркою, бо отримати ліцензію на цю професію було для неї занадто дорого, – розповідає син Фред М. Грегорі, який народився в Празі як Мирослав Григорієв.

Зрештою, «Маріквіта» знову став вільним митцем та графічним дизайнером, малював переважно для місцевих видавців і рекламних агентств. У США він також приєднався до скаутів у рамках організації «Boy Scouts of America». Він очолював скаутський відділ №600 у Брукліні і співпрацював із керівництвом американського скаутингу.

У 1948 році у Григорієвих народилася донька Христина (Крістін), і в 1953 році їй було надано громадянство США. У тому ж році помер його батько Никифор. Йому було сімдесят років. Через два роки Мирослав із сім'єю переїхав до Вашингтона, де він працював в українській секції «Голосу Америки» редак-

тором, диктором і перекладачем. Він говорив не тільки українською, чеською та російською, але й англійською, німецькою та французькою мовами. Аж до смерті він жив у штаті Меріленд. Працював провідним дизайнером у кіновідділі американського міністерства військового флоту, і своїми малюнками та карикатурами доповнював театральні огляди у «The Washington Post» під поетичним ім'ям Мірослав Г. Грегорі. Ілюстрував англійські видання українських книг, скаутський журнал або програми вистав у Вашингтонських театрах. Його стиль був відомим – з одного боку це було унікальне виконання лише пером та чорнилом, з іншого боку – легка рука, з якою були зроблені малюнки.

Допомагав переслідуваним народам
Він був віце-президентом Winetour Foundation, яка економічно і культурно опікувалася корінними народами – північноамериканськими індіанцями. В середині 1970-х років він пішов на пенсію. Американському Музею Голокосту він подарував металевий батіг, який використовував охоронець у концтаборі Аушвіц (Освенцим). Цей засіб для тортур дістався йому під час роботи над репортажами з Нюрнберзького трибуналу, де він був доказом.

У 1997 році померла його дружина Євгенія. Мирослав помер 6 червня 2000 року на 89-тому році життя від серцевої недостатності у своєму будинку в Сільвер-Спрінг, штат Меріленд. В Америці проживають обоє його дітей, виростають четверо онуків. Про його смерть повідомляла газета The Washington Post, яка не забула свого колишнього карикатуриста. «Мистецькі твори Грегорі у стилі художника Ала Гіршфельда часто з'являлися в недільному додатку «Post in the Show». Він також малював для програм постановок для Arena Stage і Католицького університету», – писалося в некролозі. До речі, порівняння з Альбертом Гіршфельдом – велика шана. Адже цей графік славився не тільки тим, що прожив сто років, а й відомими ілюстраціями славних акторів на Бродвеї.

До останніх днів він утримував свою здатність швидко і влучно намалювати іронічну карикатуру, і так само – й свою схильність до авантюри. Залишався вірним скаутом, спробував жити, як північноамериканський трапер. Він мав костюм, схожий на костюм Старого Шаттерганда, він також допомагав індіанцям у Північній Америці.

«Яким був Мирослав? Думаю, дуже цілеспрямованим, повним рішучості, надзвичайно активним, але і розумним, чесним і справедливим», – підсумовує історик Ольга Сухобокова.

2019 – рік виборів в Україні

Працюєте за кордоном і не знаєте, як вам проголосувати? Рекомендації консула

Публікуємо рекомендації консула громадянам України, які планують голосувати на чергових виборах Президента України на закордонній виборчій дільниці.

По-перше, усі без винятку громадяни України, які проживають чи перебувають в період підготовки та проведення виборів за межами України, мають право голосувати на території іноземної держави, не залежно від того, чи перебувають вони на консульському обліку в закордонній дипломатичній установі України. Законодавство України надає можливість проголосувати всім громадянам України, які постійно проживають або тимчасово перебувають за кордоном.

Водночас реалізація такої можливості багато у чому залежить від самих громадян України, які повинні самостійно подбати про включення себе до списку виборців закордонної виборчої дільниці. По-перше, перевірте інформацію про своє включення (не включення) до Державного реєстру виборців та виборчу адресу, за якою ви закріплені. Зробити це дуже просто. Зареєструйтеся на офіційній веб-сторінці Центральної виборчої комісії «Державний реєстр виборців» www.drjv.gov.ua, на якій впроваджено сервіс «Особистий кабінет виборця». У «Особистому кабінеті виборця» потрібно зробити запит на перевірку своєї виборчої адреси. Орієнтовно протягом однієї доби виборець отримує відомості щодо своїх даних у Реєстрі на електронну адресу, вказану при реєстрації. Якщо за результатами перевірки виявиться, що Ваша фактична адреса реєстрації є іншою, ніж у Державному реєстрі виборців, Вам необхідно подати заяву до консульського відділу Посольства про зміну виборчої адреси (бланк заяви та зразок заповнення можна завантажити на сайті Посольства України в Чехії: czechia.mfa.gov.ua). Подати заяви можна у години прийому відвідувачів у консульському відділі в Празі чи в Брні без черги, підійшовши до будь-якого віконця. Заяви подаються особисто та підписуються у присутності консульської посадової особи.

Ще однією формою актуалізації виборчої адреси є поновлення бази даних Реєстру на підставі відомостей, які подаються дипустановою про осіб, які стали на тимчасовий або постійний

консульський облік. Однак просимо всіх громадян, що стали на тимчасовий або постійний консульський облік, усе одно перевірити себе в списках виборців в «Особистому кабінеті виборця» на сайті www.drjv.gov.ua. Інколи й комп'ютерні системи дають збої. Інформація щодо постановки на тимчасовий консульський облік, перелік документів, бланк заяви та облікової картки а також розпорядок роботи також можна знайти на веб-сторінці Посольства. За постановку на тимчасовий консульський облік консульський збір не стягується. Звертаємо увагу, що частиною дев'ятою статті 36-1 Закону України «Про вибори Президента України» чітко визначено, що у день голосування до уточненого списку виборців на закордонній виборчій дільниці можуть вноситися виключно виправлення неточностей та технічних описок і не передбачається внесення до нього нових виборців. Тому подбайте про реалізацію свого виборчого права вже зараз – перевірте себе в списках виборців!

ШАНОВНИЙ ВИБОРЦЮ! **ЗАДАЛЕГДЬ ПОДБАЙТЕ ПРО СВОЄ ВКЛЮЧЕННЯ ДО СПИСКІВ ВИБОРЦІВ НА ЗАКОРДОННІЙ ВИБОРЧІЙ ДІЛЬНОЦІ!**

КРОК 1	КРОК 2	КРОК 3
СПИСКІ ВИБОРЦІВ СКЛАДАЮТЬСЯ НА ОСНОВІ ДАНИХ ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ВИБОРЦІВ. ПЕРЕВІРТИТЬ ВКЛЮЧЕННЯ ДО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ВИБОРЦІВ ТА ВИБОРЧУ АДРЕСУ МОЖЛИВО ТАКИМ ЧИНОМ:	ЯКЩО ДАНІ ТА ВИБОРЧА АДРЕСА ПРАВИЛЬНІ	ЯКЩО ДАНІ ТА ВИБОРЧУ АДРЕСУ ВКАЗАНО НЕВІРНО
<p>↓</p> <p>ЧЕРЕЗ ІНТЕРНЕТ WWW.DRJV.GOV.UA</p> <p>РЕГІСТРУЙТЕСЯ В СЕРВІСІ «ОСОБИСТІЙ КАБІНЕТ ВИБОРЦЯ», ПРОЄКТ В ЯКОМУ ЗАПИТ ДО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ВИБОРЦІВ ТА ОРГАНІЗОВНО ПРОТОКОЛ ДОКОНАЄ ОТРИМАЄ ДАНІ ВІДО СВОГО ВКЛЮЧЕННЯ ДО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ВИБОРЦІВ НА СВОЮ ЕЛЕКТРОННУ АДРЕСУ</p>	<p>↓</p> <p>У БУДЬ-ЯКІЙ РОБОЧІЙ ДЕНЬ ПРИЙМІТЬ У ПАСПОРТІ ГОРОМАДНИН НА УКРАЇНІ ДІЯ ВІЗДІ ЗА КОРДОНОМ ДО ЗАКОРДОННОЇ ДИПЛОМАТИЧНОЇ УСТАНОВИ УКРАЇНИ ЗА ВАШОЮ МІСЦЕВОЮ ПРОЖИВАННЯ</p> <p>АДРЕСИ ТУТ: Празька вул. Штернєв 27 Брнська вул. Бєргєвєнє 36</p> <p>І ПОДАЙТЕ ВИСЬОБИСТІЙ ЗАПИТ ВІДО ТИМУСЬ ВАШИХ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ У ДЕРЖАВНОМУ РЕЄСТРУ ВИБОРЦІВ</p>	<p>↓</p> <p>У ДЕНЬ ГОЛОСУВАННЯ ПРИЙОДІТЬ У ПАСПОРТІ ГОРОМАДНИН УКРАЇНИ ЛИБ ВІЗДІ ЗА КОРДОНОМ ТИМЧАСОВИМ ВОСВІЩЕННЯМ ГОРОМ АДИННА УКРАЇНИ НА ЗАКОРДОННУ ВИБОРЧУ ДІЛЬНОЦІ ЗА ВАШОЮ ВИБОРЧОЮ АДРЕСОЮ</p> <p>АДРЕСИ ТУТ: Празька вул. Штернєв 27 Брнська вул. Бєргєвєнє 36</p> <p>І В ДО ДІ ГІЛДИНИ ЗА МІСЦЕВИМ ЧАСОМ КРАЇНИ ПЕРЕКІВАННЯ</p>
<p>↓</p> <p>ВЕРНІТЬСЯ ОСОБИСТО АБО НАДІШЛІТЬ ДОКУМЕНТИ ПОВІТОЮ ДО ЗАКОРДОННОЇ ДИПЛОМАТИЧНОЇ УСТАНОВИ УКРАЇНИ ЗА ВАШОЮ МІСЦЕВОЮ ПРОЖИВАННЯ ДІЯ ПОСТАВОВИ НА КОНСУЛЬСЬКИЙ ОБЛІК</p> <p>Адреси тут: Празька вул. Штернєв 27 Брнська вул. Бєргєвєнє 36</p>	<p>↓</p> <p>ОСОБИСТО ПОДАЙТЕ ДО ЗАКОРДОННОЇ ДИПЛОМАТИЧНОЇ УСТАНОВИ УКРАЇНИ ЗАПИТ У ДОДАВАННІ ДО НЕ І ДОКУМЕНТАМИ</p> <p>Обновити документів, як ВІДПЕРДАЮТЬ ЗАВЯНЕНІ В НІЙ ВІДОМОСТІ</p> <p>ЗПРАЄ ЗАНІ ТУТ: http://mfa.gov.ua/ua/consular-affairs/golsva</p>	

У ДЕНЬ ГОЛОСУВАННЯ ЗМІНИ ДО СПИСКІ ВИБОРЦІВ НЕ ВНОСЯТЬСЯ! ЗАВЯСНО ПОДБАЙТЕ ПРО МОЖЛИВІСТЬ ПРОГОЛОСУВАТИ! ДІЗНАЙТЕСЯ БІЛЬШЕ ТУТ: <http://mfa.gov.ua/ua/consular-affairs/golsva>

Маніпулювання бандерівцями

Важливість декомунізації: Москва досі послуговується такими ж методами, як за Радянського Союзу

ТЕКСТ: Євген ПЕРЕБИЙНИС

За останні п'ять років Україна пройшла шляхом кардинальних змін і численних реформ. Однією з найголовніших, мабуть, була декомунізація. Ідеться не тільки про демонтаж пам'яток і перейменування вулиць, хоча і це недооцінювати не можна. Найголовніше – це декомунізація мислення, демонтаж злочинної й брехливої ідеології, яка все поставила з ніг на голову й глибоко засіла в людській свідомості навіть через десятиліття після формального падіння комунізму на злами 80-х-90-х років минулого століття.

І, звичайно ж, заборона самої злочинної комуністичної ідеології та її провідника – Комуністичної партії. Українцям знадобився певний час (на жаль, досить довгий), щоб зрозуміти, що не очистившись від створеної комуністами фейкової реальності й спотвореної історії, ми не зможемо побудувати посправжньому вільне й демократичне суспільство. Як там було в Джорджа Орвелла: «Війна – це мир, свобода – це рабство, незнання – сила»?

Аби відвернути увагу від власних злочинів, комуністи посилено фабрикували теорії про «ворогів народу» – незгодних з їхнім людиноненависницьким режимом, а потім мільйонами їх ліквідували в таборах. З цієї точки зору комуністичний режим нічим не відрізнявся від нацистського. Найбільшим ворогом радянських комуністів були українці, які чи не єдині в колишньому СРСР вели з ними реальну боротьбу. Вони не змирилися з так званою «колективізацією», а тому мільйони були заморені Голодомором. Не змирилися з русифікацією, а тому сотні тисяч були вбиті в ГУЛАГу. Вони чинили проти комуністичного режиму збройний опір, а тому режим признав борців за українську незалежність найбільшими «злочинцями». Нинішній російський режим, який вже ніби й не сповідує комуністичну ідеологію, але дуже послідовно користується комуністичними методами пропаганди та придушення інакості, знову дістав карту бандерівців, щоб брехнею про них поставити під сумнів нинішню

Уривок із брошури «Не забудемо, помстимося!» Франтішека Пекси про трагедію Чеського Малина. Жодних свідчень про «злочини бандерівців» тут немає.

боротьбу України за свободу і незалежність. Задіяючи для цього всю свою закордонну агентуру, вони не шкодують ні сил, ні засобів. Немає нічого несподіваного в тому, що послідовники радянських комуністів в Чехії продовжують повторювати за ними нісенітницю про український повстанський рух, використовувати відверту брехню й вигадки про нібито участь бандерівців у вбивствах волинських чехів, зокрема, у трагедії в Чеському Малині. Але дивує і навіть лякає, що цю риторику Кремля переймають навіть ті, хто, все ж таки мав би дорожити своєму репутації, оперувати фактами, а не сфабрикованими в Москві фейками. Жоден з придуманих комуністами міфів не прожив у Чехії так довго, як міф про нібито «злочини бандерівців». Ці «страшилки», як правило, — голослівні, не підкріплені жодними фактами. Образ, створений комуністами ще в кінці 1940-х років, так сильно запав у підсвідомість чехів, що вони навіть думки не припускають, що це може бути брехня.

Даремно. Брехня комуністичної пропаганди не має винятків. Візьмімо, наприклад, ситуацію з Чеським Малином і подивимося на неї мовою фактів і документів, наприклад, свідчень, опублікованих в 1944 році, тобто менше, ніж через рік після трагедії, у брошурі «Nezapomeneme, pomstíme!» авторства Франтішека Пекси. Брошура (її копія вільно доступна в Інтернеті) була створена на матеріалах розслідування, організованого генералом Людвіком Свободою, і містить безпосередні свідчення тих кількох волинських чехів, яким дивом вдалося вижити у влаштованій нацистами різанині. Що ж ми дізнаємося з цього видання? Звичайно ж, там немає ні слова про участь в розправі бандерівців. Натомість, у деяких свідченнях читаємо таке: «Німці належали до підрозділів SS, а на їхніх шапках був знак черепа з перехрещеними кістками. Були серед них також російські білогвардійці та поляки з колонії Неротувка та інших навколишніх сіл. Деякі німці розмовляли ламаною чеською,

Жертв есесівців у Чеському та Українському Малині згадують щороку 13 липня.

– свідчить, наприклад, сільський голова Ян Чінка. Не буду займати простір цитатами інших свідчень. Кому цікаво, може знайти й почитати. Головний же висновок з усього цього, що трагедія Українського та Чеського Малина була злочином німецьких нацистів. У цій різанині загинули переважно чехи і українці, які багато років жили поруч у злагоді і добросусідстві. Твердити щось інше – не тільки антиісторично, а й просто цинічно. А що ж УПА? Читаємо «Протокол про вбивства населення, спалення й пограбування села Чеський Малин гітлерівськими злочинцями», підписаний 3 квітня 1944 генералом Л.Свободою і опублікований у тій самій брошурі: «Після того, як мешканців села Чеський Малин пограбували й підраховали, німці відвели їх у садки між будинками в Українському Малині. У цей час німці вже почали палити Український Малин, посилювалася стрілянина. Німці стверджували, що на них нібито напала банда бандерівців». Що ж це виходить – бандерівці не лише не допомагали німцям, а й, навпаки, воювали проти них? Це вже ніяк не вписується у кремлівські шаблони товаришів комуністів. Але саме про це свідчать архівні матеріали УПА, про які йдеться в роботі українського історика Ярослава Антоноука «Добрі сусіди: взаємини волинських чехів з підпіллям ОУН та УПА», яка зараз готується до друку: «Малин намагалася захистити боївка самооборони УПА на чолі з Андрієм Гаврилюком. Проте у нерівному бою з німцями усі 16 повстанців загинуло, лише одному вдалося врятуватися. Тоді ж німецьким каральним загоном було розгромлено підрозділ УПА «Чумака» (40 бійців), які намагалися захистити Малин». Про це, підрозділ УПА «Чумака» мав наказ захистити Малин від знищення нацистами йдеться

і у матеріалах допиту заарештованого пізніше радянськими каральними органами бійця УПА Василя Солов'я (архівний підрозділ УСБУ в Рівненській області, справа 10919): «Когда немец стал палить село Малин, наш отряд попал туда с задачей выгнать немцев, но когда мы вступили в бой с немцами, он нас окружил и разбил». У цій же праці, до речі, на основі архівних матеріалів доводиться, що між українськими повстанцями і волинськими чехами переважно були нормальні, коректні відносини. Багато чехів підтримували українців у їхній боротьбі за здобуття незалежності, а деякі (хоча й не багато) навіть брали участь у боях на стороні УПА. Українці зі свого боку поважали позицію більшості волинських чехів, яка полягала у збереженні нейтралітету й небажанні однозначно займати чиюсь одну сторону. Хоча, потрібно визнати, що під кінець війни окремі конфлікти між УПА і чехами виникали на ґрунті того, що повстанці вимагали від волинських чехів приєднатися до них у боротьбі проти комуністичного режиму. Проте говорити про масові жертви в результаті таких конфліктів просто безпідставно. Достовірних документів щодо цього немає. Достовірним є тільки те, що пише про волинських чехів у своїй брошурі той самий Франтішек Пекса: «Як і всі чехи за кордоном, відділені від Батьківщини, вони намагалися утримати чеську мову, культуру й національне самоусвідомлення, як за царського, так пізніше й польського режиму, хоча й наражалися на постійні перешкоди. Однак їм допомогло те, що їх оточував добросердечний український народ, який пригнічував за обох режимів, з яким у чехів завжди були хороші відносини». Водночас, товаришам, думаю, буде корисно знати, що, за даними чеських

Плакат УПА свідчить, що повстанці виступали як проти Гітлера, так і Сталіна.

істориків, у період з 1918 по 1956 роки на території Радянського Союзу зазнали репресій від радянської тоталітарної системи 25-30 тисяч чехословацьких громадян та чехів. Точну кількість встановити наразі важко через відсутність доступу російських архівів. При цьому, за матеріалами Штепана Черноушка, всього на території Радянської України комуністами було розстріляно близько 600 чехів. Найбільший розстріл відбувся у Житомирі 28 вересня 1938 року: розстріляно 78 осіб з чеським корінням, яких звинуватили в організації «чеської військово-повстанської шпигунської організації». Але щось мені говорить, що їх це мало цікавитиме, бо комуністи в принципі не звикли оперувати фактами. Історія – річ складна і суб'єктивна. Тракткування будь-яких історичних подій ніколи не буде повністю об'єктивним, оскільки її пишуть звичайні люди, які мають свою позицію. Правда завжди буде десь посередині. І це нормально. Однак неприйнятно, коли в історію, замість істориків, втручаються політики, намагаючись подати суспільству як історію відверту брехню. Так само складною і неоднозначною є історія українського повстанського руху. Були в ній сторінки переможні, були й такі, які сьогодні можуть трактуватися як злочини. В ході Другої світової війни, однак, не було жодної армії, на совісті якої не було б людських життів. Такі речі треба визнавати, просяти вибачення і прощати. Але усім сторонам, а не тільки обраним. Україна до цього готова. Як готова і до того, щоб віддати належне тим борцям за нашу незалежність, які поклали своє життя в боротьбі за звільнення рідної землі від нацистських і комуністичних окупантів.

Православна Автокефалія: шалений спротив Москви

Інtronізація предcтоятеля ПЦУ Епіфанія 3 лютого 2019.

Відкриття пам'ятника митрополитові УАПЦ, Святому Великомученикови Василю Липківському у Черкасах. Сюди також привезли й оригінал Томосу

Назви «Українська православна церква» і «Православна церква України» – рівнозначні і закріплені за Київською митрополією. Ці два терміни будуть вживатися як синонімічні, це погоджено з Фанаром безпосередньо, розповів директор Департаменту у справах релігій та національностей Міністерства культури України Андрій Юраш під час міжнародної експертної конференції «Юридичний статус Київської православної митрополії в 1686 році: богослов'я, канонічне право і культурно-історичний аспект» в Києві.

Юраш нагадав, що 30 січня відбулася реєстрація статуту нової помісної церкви, а 30 листопада 2018 року було зареєстровано Ставропігій (представництво) Вселенського патріархату в Україні. «Ці дві події підтверджують, що українське православ'я живе в новому вимірі – не тільки в значенні ідентифікації, а й в значенні інституціональному», – зазначив Юраш. Він підкреслив, що УПЦ Московського патріархату втрачає підтримку українського суспільства через діяльність своїх священнослужителів (мантри про «неканонічних роскольників», «уніатів», невизнання таїнств інших церков, небажання відспівувати загиблих українських воїнів чи хрещених в УПЦ КП, прокляття музейних працівників, журналістів і опонентів, побажання їм хвороб і навіть смерті, різні «анафем», любов до розкоші, зловживання пожертвами на храми, проросійські проповіді тощо). «УПЦ МП, яка починала зі 100% громадської підтримки, на сьогодні має тільки 15-16%», – повідомив Юраш.

Тим часом 51% українців підтримує надання Томосу про автокефалію Православної церкви України за результатами опитування, проведеного соціологічною групою «Рейтинг». 28% з них однозначно підтримують створення ПЦУ, 23% – скоріше підтримують. Не підтримує ініціативу 21% опитаних, ще 20% респондентів висловили байдуже ставлення до події, а 9% українців вагалися з відповіддю. Опитування проводилося з 16 по 24 січня. Було опитано 6000 осіб методом формалізованого інтерв'ю у всіх регіонах України, за винятком окупованих територій Криму і Донбасу. 15 грудня 2018 року на Об'єднавчому соборі предcтоятелем Української помісної православної церкви обрали митрополита Переяславського і Білоцерківського Епіфанія (в миру Сергій Думенко), 40-річного намісника патріарха Української православної церкви Київського патріархату Філарета. До ПЦУ увійшли повним складом УПЦ КП, УАПЦ та частина УПЦ МП – митрополит Вінницький і Барський Симеон і митрополит Переяслав-Хмельницький і Вишневський Олександр (Драбинко). Пізніше вони оголосили про перехід своїх храмів в ПЦУ. Тоді ж почався перехід окремими парафіями УПЦ МП у ПЦУ. Їх приклад наслідували храми в Закарпатській, Львівській, Тернопільській, Хмельницькій, Луганській, Черкаській та інших областях. В інтернеті навіть створили інтерактивну карту таких переходів. Предcтоятелю Православної церкви України (ПЦУ), інtronізація якого відбулася 3 лютого у Софіївському собо-

рі, митрополит Київський і всієї України Епіфаній заявив, що всі віряни в Україні мають добровільно обирати свій релігійний центр. Участь в інtronізації взяли представники духовенства – Константинопольського патріархату, помісних церков, інших християнських церков в Україні, політики і віряни. «З часом український і російський народи зможуть відновити дружні відносини, – розповів митрополит в інтерв'ю грецькому виданню ТаНеа. – Раніше багато хто не надавав значення тому, чи належить церква до Московського або Київського Патріархату. Проте після агресії Росії все змінилося і число прихожан в храмах УПЦ КП подвоїлася і потроїлася. Це доводить те, що український народ зрозумів, що церква є одним з основних стовпів її незалежності. І цей зсув змусив парламент країни звернутися до Вселенського Патріархату з проханням створити Автокефальну Церкву», – вважає Епіфаній. Патріарх Варфоломій 5 січня в Стамбулі підписав Томос про автокефалію УПЦ, а 6 січня в церкві Святого Георгія в резиденції Вселенського патріархату в Константинополі, під час святкової літургії за участю Патріарха Варфоломія предcтоятелю Православної церкви України Епіфанію вручили Томос про автокефалію української церкви. 9 січня в Константинополі члени Синоду Вселенського патріархату підписали Томос. Він зберігатиметься в Україні.

зік

Кремль готує три сценарії «під вибори» в Україні

Глава Служби зовнішньої розвідки України Єгор Божок повідомив, що у Росії в планах не тільки безпрецедентне втручання у вибори в 2019 році, а також є варіанти на випадок програшу проросійських сил – силова дестабілізація ситуації в Україні, щоб змусити Київ капітулювати і піти на умови Кремля. За словами Божка, перед усіма російськими спецслужбами стоїть конкретне завдання «закрити українське питання» у 2019 році. «Закрити» – значить повернути Україну в орбіту впливу Росії. І зробити це настільки надійно, щоб ніякі «революції» в Україні більше ніколи не сталося. Для цього у Кремлі базуються на трьох сценаріях розвитку подій в Україні. Перший – це реванш проросійських сил за підсумками президентських або парламентських виборів. У разі провалу проросійських сил на президентських виборах має застосуватися інший

сценарій, а саме – внутрішня дестабілізація, щоб силою змусити Україну прийняти умови, які висуває Кремль», – розповів розвідник.

Третій сценарій – військова операція проти України, якщо провалиться перші два варіанти. «У Кремлі не виключають відкритої військової агресії проти України. Імовірність реалізації другого або третього сценаріїв дуже висока. Які плани у Путіна, не знає ніхто... Головне завдання Служби зовнішньої розвідки на цей рік – не допустити будь-якого втручання Російської Федерації у внутрішньополітичні процеси України», – підкреслив розвідник. Відомо, що російська влада вже виділила спецслужбам 350 млн доларів для реалізації підривної діяльності на виборах в Україні у 2019 році. Гроші будуть спрямовані на проплату фейкових новин і підкуп, організацію провокацій,

протестів, внутрішньополітичного тиску на керівництво держави, а також для підготовки кібератак. «Завдання, яке стоїть перед усіма спецслужбами Російської Федерації, – «хто завгодно, тільки не Порошенко». На думку російського політикуму, Порошенко єдиний, з ким не можливо домовитися про повернення України в орбіту впливу Росії», – додав глава спецслужби.

Наталія Міхєнко

Візит Петржічка й активізація чесько-українських відносин

Міністри зовнішніх справ України та Чехії під час перебування у Маріуполі.

Рік виборів в Україні – надзвичайно відповідальний період не тільки для українців, а й для європейців також. Це своєрідний тест на демократію та прозорість на весь європейський континент. Про це заявив міністр закордонних справ Чеської Республіки Томаш Петржічек на зустрічі з віце-прем'єром-міністром з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Іванною Климпуш-Цинцадзе під час свого робочого візиту до України. «Для Чехії Україна є невід'ємною частиною великої європейської родини. Вирішальний виборчий рік у вашій державі матиме великий вплив на розвиток відносин як у двосторонньому, так і у багатосторонньому форматі», – наголосив Томаш Петржічек.

«Чехія є дуже важливим партнером для України в регіоні Центральної та Східної Європи. Ми високо цінуємо підтримку та допомогу, яку надає чеський Уряд України у наших зусиллях, спрямованих на реалізацію європейської та євроатлантичної

інтеграції», – зазначила Іванна Климпуш-Цинцадзе. «Україна розраховує на подальшу підтримку Чеської Республіки щодо нових ініціатив, які зафіксовано результатами 20-го самміту Україна-ЄС та 5-го засідання Ради Асоціації Україна-ЄС», – додала прем'єр-міністр.

Під час зустрічі сторони також обговорили співпрацю по лінії НАТО та ЄС, прогрес у впровадженні реформ в Україні, активізацію двостороннього військово-технічного співробітництва, перспективи поглиблення торговельно-економічної співпраці, а також гуманітарну допомогу дітям зі Сходу України. «Ми вітаємо ті кроки, які реалізував український Уряд у напрямі формування нового сучасного, демократичного суспільства, маю на увазі впровадження реформ та ухвалення антикорупційного законодавства. Однак для того, щоб не втрачати заданий темп, Україна має продовжувати активно йти шляхом окреслених реформ», – підкреслив чеський міністр закордонних справ. Є позитивна динаміка торговельно-економічного співробітництва. «У 2018 році товарообіг між Україною та Чехією зріс на 24%, і це є добрим сигналом для поглиблення нашої економічної співпраці», – зазначила Іванна Климпуш-Цинцадзе. Томаш Петржічек додав, що Чехія робитиме все можливе задля відновлення роботи комісії Україна-НАТО, оскільки відсутність таких засідань на рівні міністрів та глав держав та урядів надсилає неправильні сигнали як для України, так і для Росії. На деяких історичних питаннях міністри зосереджувались мало, однак домовилися

працювати над ними. «Ми вирішили, що нам потрібен якийсь неформальний майданчик, форум для дискусій між нашими істориками, представниками громадянського суспільства», – повідомив міністр Клімкін, який вважає маніпуляції, які виникли навколо «бандерівського питання» у Чехії, невідповідними. Міністр зауважив, що вони з'явилися, як тільки Україна вийшла на «дійсно позитивний трек із нашими польськими друзями» та щойно дещо вляглися пристрасі з Угорщиною. Клімкін подарував чеському колезі диск, що містить дані щодо репресованих українців за часів Чехословаччини. Диск підготований державним архівом СБУ та Інститутом національної пам'яті.

Україна останнім часом повертається до чеської політики. Минулого року у Києві перебувала з робочим візитом тодішня міністр оборони Карла Шлехтова, голова парламентського комітету з оборони Яна Чернохова, згодом відвідав Україну заступник голови парламенту Войтех Пікал. У складі його делегації був і відомий історик Павел Жачек. Цього року Україну відвідає делегація комітету чеського парламенту у закордонних справах. За даними Державної служби статистики України, упродовж січня-листопада 2018 року товарообіг між Україною та ЧР зріс на 24% та становив 1758,9 млн дол. США. Експорт з України в ЧР збільшився на 25,7% і становив 817,4 млн дол. США. Імпорт зріс на 22,3% та досяг рівня 941,5 млн дол. США.

УНН

Nicolas de Gogol – Ukrainien

Микола Гоголь і довга
чеська «українська ніч»

ТЕКСТ: Оксана ПЕЛЕНСЬКА

«Чи знаєте ви українську ніч? О, ви не знаєте української ночі! Придивіться до неї: з середини неба дивиться місяць. Безмежне склепіння небесне розійшлося, розширилось іще безмежніше. Горить і дихає воно. Земля вся у срібному світлі; а дивне повітря віє і теплом, і прохолодою, і дихає млюстю, і розливає океан пахоців. Божественна ніч! Чарівлива ніч!»

Ніхто краще й духовніше не описав «українськість» української ночі, ніж Микола Гоголь. У цьому твердо був переконаний Євген Маланюк – один із найвідоміших українських поетів міжвоєнної Праги. У своїй праці «Нариси з нашої культури» (1954 року) саме він пише про «українськість» «єдиного-неподільного» Миколи Гоголя, в якого «навіть поміщики з «Мертвих душ» є українськими поміщиками, з українським характером». І що також важливо – для Маланюка Гоголь назавжди залишається «в річищі українського не так літературного (бо він був перерваний), як культурного процесу». Відомо, що Гоголеве життя минуло в мандрах, життя в дорозі привело його й до Чехії. У пошуках затишку для тіла й душі, на цій землі він повертався багато разів.

Мабуть, серед українських письменників чеськими землями він мандрував найбільше. Вперше Микола Гоголь дістався до Чехії влітку 1839 року, зупинився в готелю «Стара пошта» на Малій Страні, а 16 липня вирушив «на води», до курортного містечка Марієнбад – нині Маріанске Лазне (Mariánské Lázně). Відтоді курортні містечка – Марієнбад, Карлсбад (нині Карлові Вари), а також північно-моравський водний курорт Грефенберг (нині Єсенік) особливо припали Миколі Гоголеві до душі. Не дивно, що вже наступного, 1840 року в червні Микола Гоголь знову приїхав до Грефенбурга, а звіттія наприкінці місяця помандрував до Карлсбаду. Там у місцевому санаторії в книзі пацієнтів залишив французькою мовою запис «Nicolas de Gogol – Ukrainien».

У 1842 році Гоголь знову в Празі, а через три роки, в липні 1845 року приїжджає до Карлсбаду, звіттія – до Праги. Тоді Микола Гоголь відвідав Національний музей, де познайомився з одним із найвідоміших пражан, бібліотекарем Музею, письменником і національним будителем Вацлавом Ганкою (Václav Hanka, 1791–1861). З властивим йому гумором залишив Ганці побажання: «В'ячеславу В'ячеславовичу жити ще сорок шість років до сонні». Нині авторський рукопис як один із важливих прижиттєвих документів Гоголя зберігається в архіві Національного музею в Празі.

Чеські письменники цікавились, знали і високо цінували творчість Миколи Гоголя. Відомий чеський поет, журналіст і політик Карел Гавлічек Боровський (1821–1856) ставив творчість Гоголя найвище. У листі до письменника й історика Карла Владіслава Запа (К.В. Зап – перший перекладач творів Гоголя на чеську) 24 жовтня 1843 року він, зокрема, зазначив: «Донині знаю тільки Гоголя: всі інші (і з Пушкіним) є, так би мовити, «imitatorum pecus» (улесливі імітатори – ред.). До речі, в листі прізвище Гоголя К.Г. Боровський написав як «Hohol»: «Pokud znam jen Hohola...» До кола українських письменників, які творили російською мовою, зараховує Микола Гоголя відомий чеський поет і перекладач Ян Владіслав: «Україна не є лиш культурним придатком Росії, а само-

стійною культурною областю, що вносить великі культурні цінності включно з творчістю тих українців, які писали російською, взяти хоча б Гоголя».

З особливим пієтетом до творчості Миколи Гоголя ставився також відомий український філософ Дмитро Чижевський, який присвятив йому багато своїх праць. Зокрема, в дослідженні «Гоголь як художник і мислитель» Чижевський звертає увагу на велику кількість українських слів у його творах – близько 200, на «ритміку української пісні і думи, а також і української прозової мови», говорить про «Сковороду, Гоголя або Юркевича, як про типових представників національного українського характеру».

Микола Гоголь – всесвітній мандрівник, був емігрантом усюди, і в Петербурзі, і в Празі, в Парижі, і в Римі, з особливою радістю приїжджав до Києва, за яким сумував.

В одному з листів до близького приятеля Михайла Максимовича з тугою закликає: «Бросьте в самом деле кацапию, да поезжайте в гетманщину. Я сам думаю то же сделать и на следующий год махнуť отсюда. Дурни мы, право, как рассудишь хорошенко! Для чего и кому мы жертвуем всею всячины! всё выкопаем!». Але не сталося, Микола Гоголь попрямував до Петербурга, «Хотя душа сильно тоскует за Украиной, но нужно покориться...». Нікому не прийде в голову називати чеха Франца Кафку німецьким письменником тільки тому, що він писав німецькою. Так само Володимир Набоков, який писав англійською («Моя голова разговаривает по-английски, мое сердце – по-русски, и мое ухо – по-французски») був і залишається російським письменником. І дрогобичанин Бруно Шульц належить до українського літературного процесу, хоча знамениті «Цинамонові крамнички» й написані польською.

Також Миколу Гоголя із Сорочинців не треба забирати з української літератури тільки тому, що він писав російською. Адже і довгі чеські «українські ночі» провів у Карлсбаді «Nicolas de Gogol – Ukrainien».

Авторка є дослідницею, працює в українській редакції «Радіо Свобода»

КУРС

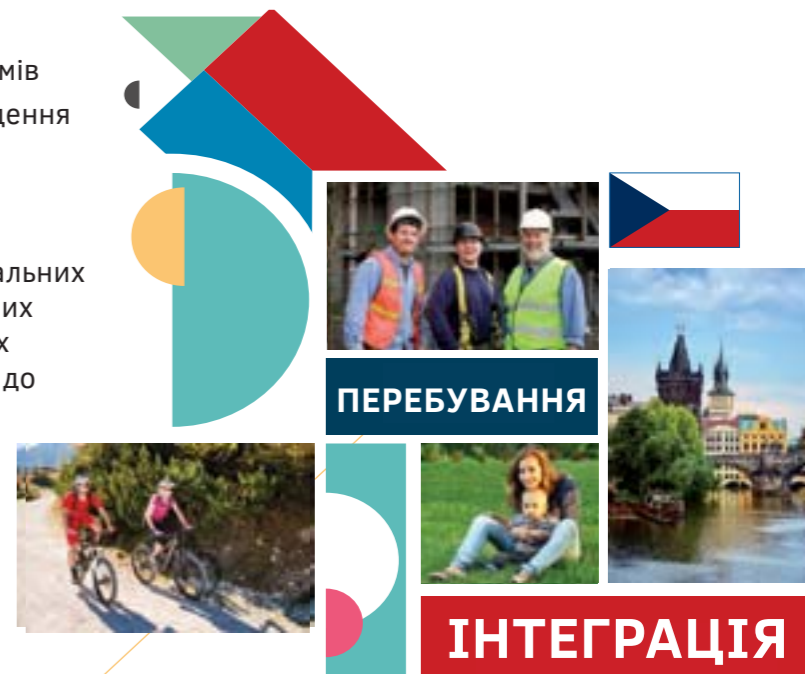
„ЛАСКАВО ПРОСИМО ДО ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ“

ДЛЯ НОВОПРИБУЛИХ ІНОЗЕМЦІВ – ГРОМАДЯН ТРЕТІХ КРАЇН

Запрошуємо Вас взяти участь в адаптаційно-інтеграційному курсі, де Вам буде надана вся необхідна інформація щодо перебування та життя в Чехії.

У рамках курсу Ви отримаєте безкоштовну інформацію та друквані матеріали про:

- Закони про перебування
- Освіту та визнання дипломів
- Працевлаштування та ведення бізнесу
- Медичне та соціальне страхування
- Контакти юристів та соціальних працівників в Інтеграційних центрах та неприбуткових неурядових організаціях, до яких можна звертатися за безкоштовними порадами

Не покладайтеся на інформацію з других рук та не платіть за неї зайві гроші!

Усний переклад забезпечено.

Дата: Субота 16.2.2019, від 9:30 до 17:30 год.

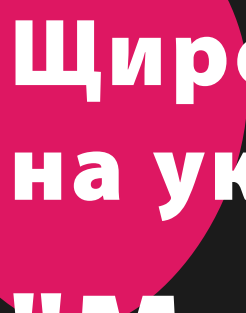
Місце: DNM, Vocelova 3, 4 поверх, зал для переговорів, Praha 2

Реєстрація: www.vitejtevcr.cz,

kurzy@vitejtevcr.cz, 775965571

www.facebook.com/vitejtevcr

Пороги – культурно-політичний часопис для українців у Чеській Республіці. Виходить 12 разів на рік. № 12/2018-2019, рік XXVI-XXVII. Підписано до друку 4 лютого 2019 року. Ел. пошта: porohy@seznam.cz. Інтернет-адреса: www.ukrajinci.cz/ua/casopis-porohy/, реєстрація: МК ЧР/7044. Номер готували: Богдан Райчинець, Мирослав Годечек, Олег Павлів, Наталія Лисенко, Ярослав Файзулін, Зузана Гронова, Ян Прокеш, Оксана Пеленська («Радіо «Свобода»), Олександра Лівінський. Використовуються повідомлення інформагентств та ілюстрації з відкритих джерел. Художнє оформлення та верстка: Тереза Меленова. За достовірність викладених фактів відповідає автор статті. Редакція має право скорочувати матеріали і виправляти мову, не поділяти поглядів автора. Рукописи не повертаються. Часопис друкується із фінансовою допомогою Міністерства культури ЧР. Видає: спільнота «Українська ініціатива в ЧР», ДНМ, Воцелова 3, 12000, Прага 2, ЧР; зареєстрована Міським судом у Празі, номер документа L 6121; контакт: uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz, www.ukrajinci.cz; тел.: +420221419821; ід. номер: 60448296. Розрахунковий рахунок: 1925774379/0800. **Porohy** – kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice. Vychází 12-krát ročně. Název je odvozen od ukrajinského «porih» – říční práh. Č. 12/2018-2019, ročník XXVI-XXVII. Uzávěrka: 4. února 2018. E-mail: porohy@seznam.cz, web: www.ukrajinci.cz/cs/casopis-porohy/, registrační číslo: MK ČR/7044. Číslo připravili: Bohdan Rajčinec, Miroslav Hodeček, Oleh Pavliv, Natalie Lysenko, Jaroslav Fajzulín, Zuzana Hronová, Jan Prokeš, Oksana Pelenská (rozhlas RFE/RL), Oleksa Livinsky. Používáme zprávy informačních agentur a ilustrace z otevřených zdrojů. Grafika: Tereza Melenová, www.gd3.cz. Časopis vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR. Vydává: spolek Ukrajinská Iniciativa v ČR, sp. zn. L 6121 vedená u Městského soudu v Praze, adresa: DNM, Vocelova 3, 12000, Praha 2, ČR. uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz, www.ukrajinci.cz. Tel.: +420221419821. IČO: 60448296, číslo účtu: 1925774379/0800.

Щиро запрошуємо на український вечір "Маланка 2019"

23 лютого 2019

зал: "Kulturní centrum Novodvorská"
Novodvorská 151, Praha 4
початок: 18.00 год.

**культурна програма
танці
українські страви
лотерея**

Інформація:

www.ukrajinci.cz

uicr@centrum.cz

777/212237

